СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 35. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 13 ЛЮТОГО 1948. No. 35. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 13, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

КІО ПЕРЕВОДИТЬ ЧИСТКУ З БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ЕЛЕМЕНТІВ

Вашингтон, 10 лютого. — Конгрес Індустріяльних Організацій, друга найбільш впливова робітнича організація в Злучених Державах, переводить плянову чистку з елементів, які ворожо відносяться до американської закордонної політики. Чистка відноситься лише до таких урядовців, що їх настановила екзекутивна рада КІО, а не до людей, що походять з вибору в юніях. Луїс Старк, кореспондент Ню Йорк Таймса, довідується, що жертвою чистки паде в першу чергу Гарі Бриджес, директор КІО в північній Каліфорнії. Не зважаючи на заяву екзекутивної ради, що КІО підтримає Плян Маршала, Бриджес оприлюднив, свій спротив проти Пляну. Він теж заявився за підтримку для Генрія Волеса, хоч КІО вийшло з заявою, що не буде його підтримувати. Одначе КІО не може усунути Бриджеса зо становища головни морської юнії, приналежної до КІО, бо він походить з вибору. Саме тепер ведеться слідство проти Бриджеса за те, що він під час допитів перед кількома літами, чи він є комуністом, відпекався приналежности до Комуністичної партії, і на цій підставі він, як уроженець Австралії, дістав право громадянства в Америці. Тепер виявляється, що Бриджес був членом Комуністичної партії під прибраним іменем. Коли це буде потверджене, тоді йому грозить відобрання громадянських паперів і депортація.

ПРИНОРОВЛЕНА БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОЛІТИКА В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк. — Комуністична Партія Америки оприлюднила свої засади, яких вона буде притримуватися під теперішню пору. Партія є цеї думки, що війна між Росією й Злученими Державами не є неминуча, а вирішення цеї справи буде залежне від народів світу, які будуть діяти „демократично" з тиском за мир. Ці засади оприлюднено після триденної конференції, яка покінчилася попереднього тижня в четвер. Про конференцію і її вислід помістив щойно в тиждень пізніше згадку комуністичний щоденник „Дейлі Воркер". Досі Комуністична партія висилала свої комунікати до поміщення теж так званій „капіталістичній пресі", а це перший раз, що партія цього не зробила і обмежилася на комунікаті в партійній пресі. В комунікаті заявляється партія підтримати кандидатуру Генрія Волеса, бо „третя партія, це народня партія", як сказано в комунікаті.

ТЕФТ КЛАДЕ СВОБОДУ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ.

Блумингтон, Ілл. — Сенатор Роберт Тефт, який веде тепер кампанію за номінацію на становище президента з Републиканської партії, сказав у промові, що особиста свобода, однакова справедливість в очах закону, однакова нагода для добуття становища, головно для молоді й однакова життєва стопа — повинні покладені на першому місці бути при управі державою. Він закинув теперішній Демократичній адміністрації, що вона не дбає про ці засади і придумує способи для їх обмеження.

КОМУНІСТИЧНИЙ СЕКРЕТАР ПРАЦІ ПІД АРЕШТОМ ДЛЯ ДЕПОРТАЦІЇ.

Ню Йорк. — Один з найвищих комуністичних урядовців, а це „секретар праці" Краєвого Комітету Комуністичної Партії, Джан Вилиємсон, попав під арешт і буде депортований з Америки. Він довгі часи твердив, що він американець з уродження, лише, що його свідоцтво уродження згоріло під час землетрусу в Сан Франсіско й тому він не має доказу. Міжтим департамент справедливости провірив, що Вилиємсон є уроженцем Англії й не має американського громадянства. Він є одним з найбільше впливових провідників в комуністичній єрархії і разом з Фостером та Денисом укладає напрям комуністичної політики в Злучених Державах. Це вже четвертий високий комуністичний діяч призначений на депортацію з Америки. Першим є Гергард Айслер, другим Александер Бителман, третім Клявдія Джовнс.

ДАЛЬШИЙ СПАДОК ЦІН.

Ню Йорк. — За спадком цін на продукти життєвого вжитку пішов спадок цін на вартісних паперах на тутешній біржі. Замітна є знижка цін на таких продуктах, як мясо, мука, цукор і фармерські продукти. Ціни падуть не лише в гуртових складах, але і в дрібній торгівлі, і це вже завважують домашні господині, які закуповують щоденні життєві припаси. Звідомлення з інших осередків потверджують ці провіння.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ЗА ОКРЕМУ АДМІНІСТРАЦІЮ ПЛЯНУ МАРШАЛА.

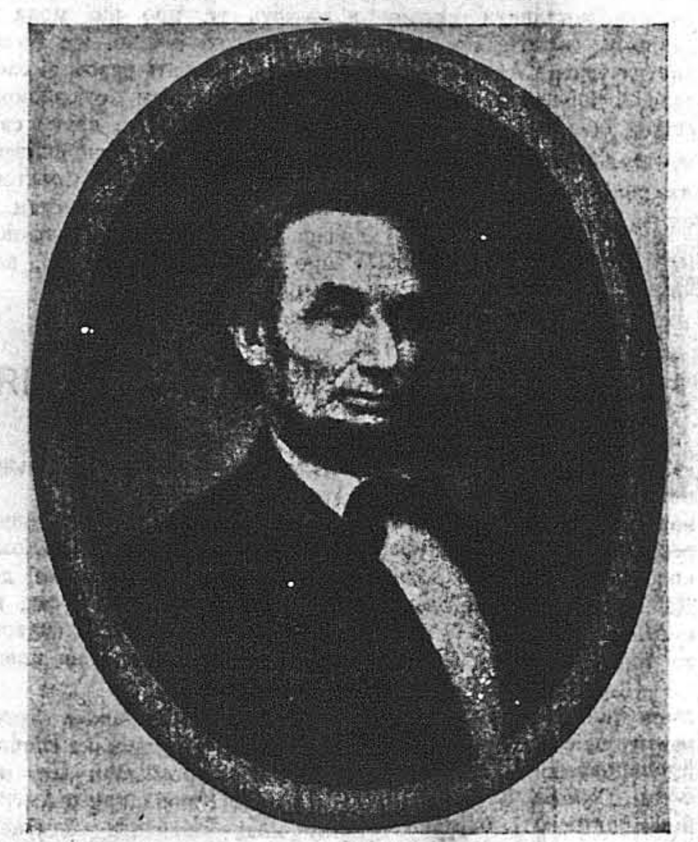
Вашингтон. — Сенатська комісія закордонних справ одноголосно ухвалила, щоб віддати адміністрацію Пляну Маршала для видужання Европи в руки окремого урядовця, який мав би становище рівне з членами кабінету й який не був би залежним від департаменту стейту. До помочі такому адміністраторові мала б бути придана дорадча рада, складена з осіб приналежних до обох великих партій.

ЛАМОНТ ЗАПИСАВ 10 МІЛЬЙОНІВ НА ОСВІТНІ ЦІЛІ.

Ню Йорк. — Тамес В. Ламонт, спільник фірми Дж. П. П. Морган і Ко., який помер 2 лютого в Бока Гранде на Флориді, записав $10,000,000 на освітні цілі, а половину з того для університету Гарвард. Крім того записав $2,000,000 на Филипс Ексетер Академію, $1,000,000 для Метрополітен Мюзіюм оф Арт, $250,000 на Прилюдну Бібліотеку в Ню Йорку й інші культурні установи. Головний маєток іде для вдови.

Абрагам Линколн

1809—1865

Як не був би я рабом, так само і паном не хотів би стати. Це є моє розуміння демократії. А. ЛИНКОЛН.

Плянують світове обєднання протикомуністичних профспілок

Париж, 11. лютого. — Сьогодні тут з відповідальних джерел повідомили, що протягом найближчих днів тут буде скликана конференція неопанованих комуністами професійних спілок (юній) з 15 країн, охоплених допомоговою програмою Пляну Маршала. Це мав би бути перший крок до світового обєднання протикомуністичних професійних спілок. В конференції візьмуть участь теж спостерігачі німецьких професійних спілок робітників, як теж представники Американської Федерації Праці (А ФЛ) та Конгресу Промислових Організацій (КІО). Вже опрацьовано широку програму конференції, що може мати переломово-рішальне значення для дальшого розвитку міжнародного робітничого руху.

„ВРЯТОВАНІ ВІД СМЕРТИ — ПРИЗНАЧЕНІ НА СМЕРТЬ"

Ню Йорк, 11. лютого. — Під таким заголовком помістили великі нюйорські щоденники у формі оголошення на цілу сторінку зазив до підтримки білу Стратона в справі допущення скитальників. У зазиві сказано між ін.: „Майже мільйон людських істот — чоловіків, жінок і дітей — перебуває сьогодні між життям і смертю. Це переміщені особи, залишені по цілій Німеччині, Австрії й Італії. Вони не живуть, вони призначені на повільну смерть в міжнародній призначеній ... Мусимо рішатися тепер, бо час короткий. На нас лежить відповідальність за конструктивну розвязку цього людського питання". Дальше йде зазив, щоб підтримати законопроєкт Стратона. Під відозвою підписаний Громадський Комітет для переміщених осіб: Ирл Г. Гарисон, предсідник; Вилієм С. Бернард, секретар; Джан Дж. Раскоб, скарбник. Потім ідуть підписи інших директорів, а за тим ціла плеяда визначних культурних діячів з усіх професій.

ЦЕРКОВНІ ГРУПИ ДОМАГАЮТЬСЯ АКЦІЇ ПРОТИ НАРОДОВБИВСТВА.

Лейк Соксес, Н. Й., 10. лютого. — Чотирьох представників міжденомінальних церковних груп, що репрезентують багато віровизнань, і понад 120 церковних достойників звернулись сьогодні до предсідника Економічної і Соціяльної Ради О.Д., д-ра Чарлза Маліка з Лібанону, домагаючись від Ради негайної акції проти народовбивства (дженосайд). Д-р Малік пообіцяв, що ця петиція буде основно простудійована та запевнив свою особисту піддержку в цьому напрямку.

БРИТАНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКЕ СТАНОВИЩЕ ДО СОВЕТСЬКОГО ФАЛЬШУВАННЯ ІСТОРІЇ

Лондон, 10. лютого. — У відповідь на проголошену совєтським урядом відповідь на опубліковані американським департаментом стейту таємні документи націстсько-большевицької дружби та змови проти світу в 1939 році, речник бринського міністерства закордонних справ сьогодні заявив, що Британія не має жодних застережень проти того, щоби Советський Союз проголосив теж свої документи на цю тему. Навпаки, Британія рівночасно пропонує, щоби всі чотири великодержави опублікували взагалі всі документи про стосунки гітлерівської Німеччини як зі західними демократіями, так і зі Советським Союзом, але щоб зробили це не для „політичних цілей", тільки для „історичного рекорду".

Вашингтон, 10. лютого. — Департамент стейту ще не забрав жодного становища до советської відповіді на проголошені ним таємні документи німецько-большевицької змови. Советську відповідь докишо основно та уважно студіюється. Проте, з поінформованих кол підкреслюють насамперед два факти: 1. Советський Союз не заперечив ідентичности і правдивости опублікованих документів і 2. Своєї відповіді большевики не піддержали жодними документами, обіцюючи тільки зробити це пізніше.

ПЕРШИЙ ПОТЯГ ПЕРЕЇХАВ ЕСПАНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИЙ КОРДОН.

Париж, 10. лютого. — Сьогодні після полудня перших два потяги з Гендає до Ірун і з Ірун до Гендає переїхали французько-еспанський кордон, відкритий після двох років перерви. З цеї нагоди на кордоні відбулися відповідні французько-еспанські імпрези, що їм приглядалося багато народу. Комуністичні намагання заставити залізнодорожників до страйку не мали успіху.

Помер редактор „Народнього Слова" Матвій Хандога

Питсбург, Па., 9. лютого. — Сьогодні тут помер довголітній редактор „Народного Слова", відомий американсько-український громадянин та невтомний і щирий робітник на народній ниві, МАТВІЙ ХАНДОГА. Покійний походив зі Стрілич Нових з Бібреччини в Західній Україні і до Америки приїхав ще перед першою світовою війною. Був основником допомогової організації „Гайдамаки" та редактором тижневика тої самої назви зразу в Ню Йорку, опісля в Трентоні. Після першої світової війни став редактором „Народного Слова" і на цьому пості був до кінця свого життя. Покійний власними силами та працею здобув потрібне знання та вибився на одне з передових місць в нашому громадському житті. Завжди кріпко стояв в загально-народньому фронті.

Похорони відбулися в четвер в 10. годині рано з Української Православної Церкви на цвинтар в Мікізракс, Па.

Родині Покійного та Редакції „Народного Слова" висловлюємо наші щирі співчуття.

Редакція і Адміністрація „Свободи".

УМЕР Д-Р ПАВЛО ЛИСЯК.

Дня 8. січня в лікарні в Дрютте біля Ваттеншедту на скитанні в Німеччині умер відомий український адвокат, публіцист, посол УНДО до польського сойму і редактор „Нового Часу" у Львові та визначний український громадський діяч в Україні і на еміграції за останні три десятки років, д-р Павло Лисяк. Похорони відбулися дня 12. січня на цвинтарі в місті Гослар в британській зоні Німеччини.

ВІДМОЛОДЖУЮТЬ СТАЛІНА

ДАЮТЬ УКОЛИ СИРОПУ БОГОМОЛЬЦЯ, АБИ ЖИВ 150 РОКІВ.

Відень, 11 лютого (МІС). — Джордж Геральд, кореспондент Міжнародньої Інформаційної Служби довідується з „добре поінформованих російських джерел", що 69-літньому Сталінові вже від деякого часу постійно дають уколи винайденого Богомольцем сиропу "ACS", що мав би продовжити життя людини до 150 років. Богомолець, з Київської Академії Наук та керівник Інституту експериментальної біології і патології в Києві, випробовував цей сироп на собі, але вмер, маючи 64 роки. З російських джерел у Відні повідомляють, що Сталін почав цю свою куркацію відмолоджування ще під час його довшої відпустки над Чорним Морем минулого року, коли його душила астма та склероза. Внаслідок уколів сиропу Богомольця здоровя советського диктатора мало „чудесно поправитися" і він рішив лікування продовжувати.

БЕВИН ПРО БРИТАНСЬКО-АРАБСЬКІ СТОСУНКИ.

Лондон, 10 лютого. — Британський секретар закордонних справ виступив сьогодні з промовою на зібранні Британсько-Єгипетського Товариства, складаючи вперше від довшого часу публічну заяву про британсько-арабські стосунки. Бевин, маючи на думці Советський Союз, заявив, що всі ці, хто робить будьякі спекуляції на „малих британсько-арабських розходженнях", будуть вкінці гірко розчаровані.

НАГЛЯЧІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

Париж, 10 лютого. — Сьогодні на засіданні французької Економічної Ради, в склад якої входить більшість членів уряду з премієром Шуманом на чолі, виявлено, що багато французьких фабрик будуть змушені перервати свою нормальну продукцію вже на весні цього року, якщо до того часу Франція не одержить дальших американських кредитів. Иде головно про американські гроші, за які можна б придбати за кордону необхідні сировці.

САЛОНІКА ПІД ПАРТИЗАНСЬКИМ ОБСТРІЛОМ.

Атени, 10 лютого. — Стаціонована в Салоніці грецька Третя Армія видала сьогодні комунікат в якому стверджується, що це місто було сьогодні вранці більше години під обстрілом артилерії большевицьких партизанів, розташованої одну до трьох миль на північ від міста. Пять стрілен експлодували в центрі міста, вбиваючи чотири особи, між ними одного британського вояка. Оживлення партизанських дій повідомляється теж з інших районів північної Греції.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМАНДАНТ НА АВДІЄНЦІЇ В ПАПИ.

Ватикан, 10 лютого.— Папа Пій XII. прийняв сьогодні на приватній авдієнції нового головнокомандуючого американських військово-морських збройних сил на Середземному морі, адмірала Фореста П. Шермена.

ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ БРИТАНІЇ ПОГІРШИЛОСЯ.

Лондон, 10 лютого. — Британське міністерство економії проголосило сьогодні „Вілу Книгу" про господарське положення в країні, а міністер економії сер Стаффорд Крипс, обговорюючи її на пресовій конференції, зі свого боку ствердив, що господарське положення в країні не зазнало поліпшення в порівнанні з минулим роком. З „Вілої Книги" і зі заяви Крипса виходить недвозначно, що без американської допомоги британське господарство не тільки не поправилося б, але зазнало б ще більших потрясень.

ПОЛЬЩА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ"

Варшава, 10 лютого.—Польський уряд зложив у місцевій американській амбасаді офіційний протест проти передавання радіовисильнею „Голос Америки" промов Міколайчика. Подібний протест зложено теж в британській амбасаді проти посередництва британської радієвої корпорації BBC в передачі цих виступів.

АРАБСЬКО-БРИТАНСЬКА БІЙКА В ЄРУСАЛИМІ.

Єрусалим, 10 лютого.— Сьогодні в Єрусалимі відбулася перша зорганізована бійка між арабськими та британськими військами. Араби заатакували та захопили більшу частину жидівської дільниці в центрі міста, аж доки після 5-годинної бійки британські військові частини їх не вигнали. У висліді битви було вбитими 7 арабських і один британський вояк та 5 жидів, 13 арабів і один британець важко поранені. Жертви цеї бійки відносно малі, бо араби і британці виминали безпосереднього зудару.

АМЕРИКАНЦІ ВРЯТУВАЛИ ЗААРЕШТОВАНУ БОЛЬШЕВИКАМИ ЕСТОНКУ.

Відень, 10 лютого. — Совєтські військові власті заарештували тут естонку Зінаїду Као, щоб силою відправити її до Советського Союзу. Заарештована естонка прохала дозволу забрати дещо зі свого мешкання, куди її запровадили двох советських вояків. Вона використала нагоду і зателефонувала до сусідів, які з черги повідомили американську поліцію, що вспіла ще своєчасно вихопити жінку з большевицьких рук. В хвилині приходу американської поліції большевики намагався застрілити естонку.

ДОМАГАЮТЬСЯ КАРИ СМЕРТИ ДЛЯ ТОХО.

Токіо, 11 лютого. — Головний американський прокуратор в Міжнародньому Військовому Трибуналі, що судить японських воєнних злочинців, домагався сьогодні кари смерти на японського воєнного премієра Тоджо та на 24 інших співобвинувачених.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОКОВИНИ УРОДИН ВЕЛИКОЇ ЛЮДИНИ

Тома Джеферсон в Америці, а А. Тюрґо в Франції вже тому понад 150 років голосили, що прийде час, коли Злучені Держави стануть найкращою надією світу. Авраам Линколн, якого річницю уродин сьогодні вшановуємо, пішов ще далі, бо заповів, що Америка стане одинокою надією світу, неначе передбачуючи сьогоднішні часи неволі, нужди і хаосу.

Не був би міг Линколн такого заповісти, якби не був сам свідком, як американський нарід перемагав величезну крізу в самій Америці, коли то були захитані й загрожені не тільки цілість та соборність країни, але й її свободолюбні ідеали, положені в її основу. Мужній характер Линколна, його високий ум та глибокий ідеалізм, сповитий ніжною гуманністю, заважив в тих критичних часах і за це з вдячністю згадує американський нарід кожного року його імя.

Линколна згадує нині теж і ввесь свобідний світ, чи той, де живе в людях ще хоч іскра надії на свободу. Живемо отже в часі, коли мільйони людей звертають свої очі в сторону Америки, надіючись від неї допомоги в їхній боротьбі з нуждою і тоталітарним варварством.

Усе це ми, в Америці, добре знаємо. Питання тільки, чи не заведемо світу в його надіях, а теж, чи можливе нам це все виконати, чого від нас надіються.

Коли мати матеріяльну сторону на увазі, то нам здається, що Америка зі своїм хліборобським та промисловим розгоном може вратувати світ від голодової катастрофи, а навіть допомогти йому стати на ноги. Та інша справа, коли думати про те, щоб допомогти зліквідувати тиранії в світі та допомогти поневоленим народам вийти на шлях свободи. Але саме з цього роду допомогою звязували Джеферсон та Линколн надії світу на Америку!

Нам здається, що найбільшою перепоною в американській допомозі повалити диктаторів та тиранів у світі є це, що ми не маємо тепер в Америці провідних людей з такою рішучістю, ідеалізмом і відвагою, які були характеристичними прикметами Линколна. Що правда, ми високо ставимо Линколна за те, що він голосив, що країна не може залишитись в одній половині вільною, а в другій невільницькою, але забуваємо, що те саме є тепер з цілою Европою, а то й з цілим світом. Саме тому, що тепер так є, та що такий стан не може залишитись, не можна, як писав свого часу кардинал Мерсіє, прагнути мира для мира, мира за всяку ціну, бо це значить приймати однаково байдуже право й безправство, правду й брехню.

Тим не хочемо сказати, що американський нарід приймає в Европі, чи в світі, право за безправство. Ще завчасно видавати осуд про те, як Америка ратує Европу і світ перед новочасними тираніями і новітнім невільництвом. Можна тільки побажати, щоб у підході до того роду допомоги було в нас більше рішучости та ідеалізму Линколна. Бо ніяка справа не є остаточно полагоджена, коли не полагоджено її справедливо, казав Линколн. Тому заведемо надії світу на Америку, як і надії самого Линколна, коли не будемо держатись принціпів цеї великої людини, якої память нині згадуємо. Ми мусимо нищити в себе всякі расові, релігійні чи національні дискримінації, а теж тиранії й диктатури в світі. Такий є заповіт Линколна.

Видумки проти документів

Дня 21-го січня американський департамент стейту проголосив малу частину з великої кількости таємних документів большевицько-націстської змови проти миру і людства в 1939 році, що було безпосередньою причиною другої світової війни. В документах сказано чорним по білому, що Сталін порозумівся з Гітлером напередодні війни та спільно цю війну плянували, щоб опісля спільно поділитися світом. Теж під час самої війни Сталін не задержував навіть формальної невтральности та дав Гітлерові всяку можливу тільки допомогу, від висилки в Німеччину збіжжя та воєнних, зглядно потрібних для воєнної продукції серівців, аж до забезпечування німецьких морських піратів пальним на далеких морях. Рівночасно советська пропаганда та советські комуністи пяті колони по всіх країнах вели всіляко підривну роботу в користь гітлерівської Німеччини, а в Америці вони докладали всіх зусиль, щоби не допустити її до участи у війні по боці Великої Британії проти Гітлера. Це є безсумнівні факти, потверджені оригінальними таємними документами, що їх американські і британські вояки захопили в гітлерівському міністерстві закордонних справ та по всіляких гітлерівських криївках, розкиданих по цілій Німеччині. Частину цих документів департамент стейту опублікував в пропагандивній протиакції на советську брехливу кампанію проти Америки та проти „американського імперіялізму".

Публікація цих документів, що їх — як тепер виявляється — ще в 1945 році большевики домагались і як їхне домагання відкинено, вони зчерги домагалися бодай вгляду та співучасти в провірці цих документів, не була вже новістю, як такою. Весь світ знав про гітлерівсько-сталінську змову, бо ж вона для всіх була наявна. Проте, документи надали цілій справі ще більшої ваги, як теж виявили деякі подробиці безприкладного цинізму кремлівських злочинців. Не диво, що їх публікація була приголомшила та заперла дух большевикам на цілих три тижні. Аж тепер, після цеї довгої перерви Москва дещо прочуняла і спромоглася на відповідь, але таку, що тільки потверджує виявлені документами злочини та цинізм в їх поповненні. Замість річевої відповіді, Кремль передав через своє Інформаційне Бюро 6,000 слів лайки. Ніодного слова, що квестіонувало б правдивість документів, жодного іншого вияснення, тільки пуста лайка, мовляв „Америка фальшує історію". В чому це фальшування заключається — невідомо. Кремль обіцяє „в свій час" проголосити інші „документи", що мали б доказувати що іншого. Але чому не проголосити їх тепер? Правдоподібно тому, що документи ще неготові. Але для Москви „документи" це тільки проблема часу; там в потребі їх витрясається з рукава.

В своїй „відповіді" Москва, замість поставити справу в „іншому світлі", пробує обвинувачувати Америку, Британію і Францію власне в тих самих злочинах, що їх документами доказано Кремлеві. Америці закидається, що вона допомагала Гітлерові розбудувати йогу воєнну індустрію, а Британію і Францію обвинувачується, що вони відмовлялися від советської „колективної безпеки" і тим захотили Гітлера до війни. Про те, як британський посол Крипс оббивав пороги в Кремлі тоді, як Сталін і Молотов з фон Ріббентропом йому і Англії „на погибель" пили, Москва тепер, очевидно не згадує. Теж не згадує, що то не з американської, тільки зі советської пшенички німецькі фріци хліб їли тоді, як французів, бельґійців, голяндців, поляків та інших били. Опублікованим Америкою документам Москва протиставляє свої пусті видумки, які не тільки нікого не переконують, але навпаки, тільки потверджують те, про що мова в документах, іменно, що большевики понесять разом зі своїм гітлерівським союзником відповідальність за другу світову війну та всі спричинені нею руїни і нещастя. Советська відповідь на документи є справді „історичною нотою" про фальшування історії, але самим Кремлем.

Пора підготовити розселення

З хвилиною, коли в конгресі почнеться дискусія над законопроектом Стратона для переселення 400,000 европейських скитальників у Злучені Держави, українська спільнота в Америці повинна бути готова від себе прийняти еміґрантів з українських земель як своїх рідних і допомогти їм найти приміщення, працю і пристосування до нових відносин. Сенат у Вашинґтоні заповів, що вже 1. березня буде оприлюднений звіт підкомісії іміґрації, а це вказувало б, що після звіту почнеться дискусія над билом Стратона. Отже нема вже як ґаяти час українській громаді, а треба братися до негайної праці.

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет дав громадянству підклад до праці, яку може виконати кожен громадянин, коли лише візьме справу поважно. Треба пильно прочитати квестіонар, оголошений в газеті і відповісти на поставлені там питання. Одначе треба відповісти так, щоб з відповіди була користь. Йде про те, щоб кожен громадянин почувався до обовязку помогти свіжим українським еміґрантам відповідно до своїх сил. Обовязки такі: найти мешкання для одної людини, чи для цілої родини, яка прибула до Америки; помогти їм найти працю, помогти усадовитися і найти для дітей школу. Решта вже прийде одно по другому ступнево так, як це ділялося з давнішими українськими еміґрантами, що тепер уже творять поважну українську громаду і спільноту в новім світі.

Хто розуміє оці завдання, хай голоситься до ЗУАДКомітету з готовістю згаданої допомоги. Це буде підстава, на якій Комітет буде міг скласти пляни для розселення нових іміґрантів.

Над цією справою треба призадуматися трошка глибше ніж наші громадяни досі думали. Досі приїздили в Америку нові іміґранти одинцем, тобто поодинокі люди і родини на підставі афидевіту, отриманого з Америки заздалегідь. Новими іміґрантами з правила займалася їхня рідня, яка вже давніще поселилася була в Злучених Державах. Значить, тягар приміщення ново прибуваючих спадав на родину, якій може допомагади сусіди та приятелі. Тому досі серед українського громадянства в Америці питання розселення ново прибуваючих майже не існувало. Коли й існувало, то лише на малі розміри і то для громади в Ню Йорку, в Нюарку та в деяких інших найближчих громадах, під Ню Йорком, включаючи й Филаделфію.

Ці спорадичні випадки приїзду нових іміґрантів лише декому спричинили клопоту, одначе вони були того роду, що всі вони могли бути поладнані силами одиниць. Інакше буде виглядати справа, коли переселення з Европи до Америки піде на більшу скалю і прибере характер масового переїзду, тобто такого, що люди будуть приїздити не одинцем, а десятками або й сотками.

Тому, що українська еміґрація на скитальщині стоїть на третьому місці, треба передбачити, що з поміж неї прибуватиме місячно теж більше число. Це вже буде певно така скількість, якій треба прийти з організованою допомогою. Навіть, коли б зпочатку приїздили люди масово на підставі афидевітів родин, то самі українські родини в Америці не будуть в спроможности помогти ново прибуваючим рідним. Просто тому, що в одній чи другій місцевості не буде доволі мешкань або праці й тому таких новоприбуваючих треба буде примістити в ін. громаді, навіть подальше від родини, що підписала афидевіт. Отже вже для такої допомоги треба заздалегідь подбати про відповідну громадянську організацію. Ця організація може придатися й бути готовою на пізніші часи, коли почнуть приїздити люди без афидевітів, на кошт держави.

З дотеперішньої практики показується, що уряд не хоче займатися розселенням людей, які прибудуть до Америки хоч би тому, що до цього треба значного числа „робучих рук", тобто одиниць, які опікуються ново прибуваючими. Досі перевозять людей добродійні організації, які використують до цього добру волю своїх однодумців. Спеціяльний підкомітет в палаті репрезентантів зайнявся провіркою діяльности існуючих добровільних допомогових організацій, признав багатьом з них, що вони ведуть акцію правильною дорогою і доручив департаментові стейту зкоординувати їхню діяльність для переведення переселення скитальників з Европи. Між цими комітетами є й наш Злучений Українсько - Американський Допомоговий Комітет. Треба заключати, що оці комітети дістануть доручення стати до співпраці при розселенні свіжих іміґрантів, які прийдуть зо скитальщини. Саме з цією метою наш ЗУАДК видав уже комунікат, а в ньому візвав громадян українського роду заздалегідь подумати, яку допомогу вони могли б дати при цій важливій праці.

Докищо тут не йде про матеріяльні витрати або збірки на цю ціль, а просто про те, як і де примістити прибуваючих. Якщо для них найдеться місце, тоді можна буде говорити про переїзд і про розселення іміґрації на широкі розміри.

Отже тут простий рахунок: Коли наш загал поставиться тепер дуже серіозно до справи рятування скитальників та допомоги „нашим нещасним братам" і візьметься до запевнення їм мешкання й праці в Америці, тоді можна буде надіятися, що уряд своїм коштом привезе більшу кількість українських еміґрантів в Америку. Коли не буде для них приміщення й праці, тоді, очевидно, уряд радше привезе сюди еміґрантів інших національностей, які мають тут більше можливості найти приміщення й працю. Від зрозуміння цієї справи нашим громадянством буде в великій мірі залежати кількість нових українських іміґрантів в Америці. Свідомість цього повинна спонукати нас усіх до негайного діяння, навіть і найменш рухливих.

КОНГРЕСОВА КОМІСІЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ЗУАД КОМІТЕТУ.

Щойно появилася окремою книжечкою відбитка студії Спеціяльного Підкомітету Закордонних Справ Палати Репрезентантів, поміщеної в Конгресовім Рекорді як протокол з 2 сесії. До Підкомітету належать Джеймс Дж. Фултон, предсідник; Джейкоб К. Джавитс і Джозеф Л. Пфайфер, оба з Ню Йорку, члени. Студія обіймає добровільну допомогу у відношенні до Допомогової Програми Уряду. Студію переведено з доручення конгресмена Чарлса А. Ітона, предсідника Комісії Закордонних Справ і листу конгресмена Крисчйена А. Гортера, містопредсідника цієї Комісії.

На стор. 27. цієї книжечки поміщений звіт про діяльність Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, приміщеного під ч. 65 Лонґ Билдинґ, на розі вулиць 13 і Чеснат Ст., у Филаделфії і про цей Комітет сказано в студії таке:

„Ця організація, оперта на підтримці американців українського роду, несе допомогу українцям поза границями Советського Союзу. Вона дає загальну допомогу здепласованим особам, несе правничу поміч людям в переїзді і споціяльну допомогу студентам, особам хворим і старцям. Її засяг обіймає постачання харчів для немовлят і дітей, ліки, одяг і шкільний виряд та шкільні книжки для українських скитальників в зоні Злучених Держав у Німеччині; допомогу здепласованим украінцям в виді навчальних програм для доросту, дальше через вишукування загублених свояків і через допомогу при розселенні. Оця Організація дає підтримку діточому садкові і медичній станиці, яка остає під доглядом Сестер Милосердя у Франції, а теж висилає пакунки КАРЕ для обездолених українців в Польщі й Чехословакії."

При вичислюванні діяльності різних комітетів в Франції, Італії, Швайцарії, Австрії, Німеччині й Бельгії всюди в книжечці згадується про працю ЗУАДК, як одної з організацій, що веде допомогову акцію в цих країнах.

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

23)

Коли ми порівнялися з колоною, у мене завмерло серце: всі жінки були одягнені в спідниці і блюзки із мішковини. Взуті вони були в дерев'яні колодки. Голови покриті мішковими ганчірками. І так у всіх їх понад 200 жінок.

— Хто це? — не втримався я і запитав шофера.

— Зрадники батьківщини — відповів він. Репатріянтки! Їх тут багацько. Працюють на відбудові.

„Колодників дзвінкі ланцюги..." пригадалась мені строка з відомої пісні. Скільки тепер таких колодників в рідних краях? Чи не всі вони — громадяни СССР — такі колодники в сірих мішках, зв'язані ланцюгами жаху, терору, обдурювання?

„Не порвать їх не порізать...," цих страшних ланцюгів советської диктатури.

Який я був задоволений, коли знову сидів я в літакові разом з генералом, котрий повинен був негайно повернутися в Берлін. Як радісно билося серце, коли загули дужі мотори і наш гігантський птах, піднявши стовпи пороху, відірвався від советської землі. Чим дальше на Захід, тим більше виростало нетерпіння. От советський кордон. Тепер ми відірвалися не тільки від советської землі, а навіть і від советського повітря. Мені стало легше. Я з радістю втікав з рідного краю — втікав думками своїми, почуттями, серцем. Втікати дальше, втікати зовсім від тих, у кого горить на лобі кривава зірка насильства над волею, від тих, у кого на прапорі кров і муки мільйонів людей.

7. На волі.

Нам стало відомо, що командування підшукує шоферів-німців, щоб замінити нас. Доведеться повертатися назад в страшний табір. Що буде далі з нами, кожний уявляв собі досить яскраво. Залишався тільки один вихід: втікати. Я відчував, що мої друзі думали про те ж, про що думав і я. Звичайно, немогло бути і мови, щоб з кимнебудь поговорити про це. Ми так боялися один одного, що стали ще більше обережними. Я не можу розповісти, як мені пощастило познайомитись з одним німцем. Він мені щось заговорював, що багато українців і росіян втікають із советської зони в американську. Він знає, як це робиться. Цього було досить, щоб мені вирішити остаточно. До того ще швидко трапився тарний випадок.

В місті демонструвався советський фільм. Нам всім тридцятьом шоферам дозволили піти подивитись на його. Коли закінчився сеанс, я лишився всіх на шляху, зайшов до ґастгаузу випити шклянку пива. Думка про втечу міцно вкріпилася в голові. Розрахувавшись, повільно пішов до дому. Після повернення із Москви я уже не працював у генерала, а був повернутий в загальний ґараж вантажних авт. Вдома нікого не було. Це мені здавалося дивним. Я ж відстав, а мої друзі повинні були прийти додому раніше. Випадково я зазирнув під сусіднє ліжко. Під ним лежала купа нашої уніформи — вбрання. Я все зрозумів. Зразу ж встав і кинувся до виходу.

Знайомого німця мені вдалося розшукати досить швидко. Він не дуже здивувався, коли побачив мене.

— Ще один! — вигукнув він.

— Так, ще! — промовив я. — Дайте швидко переодягнутися і ведіть мене туди, де переходять кордон.

— Не так швидко! — туди уже пізно. Я туди не ходжу. Ходить мій приятель. Він уже повів. Треба буде чекати.

— Як довго! — прошепотів я.

— Декілька днів. Це так не робиться зразу. Треба бути обережним.

Але я не заспокоювався, в мені все горіло. В голові так гуло, почнуть нас шукати. А якщо знайдуть... я ясно бачив край свіжо виритої могили... тоді кінець, нікчемний і страшний кінець...

Я почав вмовляти німця відвести мене зразу. Але, видно, цього не можна було зробити, в кінці-кінців погодився чекати до наступної ночі.

Мене переодягли і сховали в пивниці. Решту ночі і наступний день я перебував в такому стані, ніби мене трясла лихоманка. Кожний стук віддавався мені в голову, примушували мене нервово здрігатися. Краплі холодного поту котилися по спині. Я відчував страшну втому. Страшенно були напружені нерви. Німець декілька разів зазирав до мене в сховище. По місту ходять патрулі, перевіряють папери. В нашій частині переполох. Втеча одноразово тридцяти шоферів не була буденним явищем. Турбуватись було про що.

Прийшла чекана ніч. Німець провів мене. Зайшли в двір, де стояло кілька вантажних авт. Біля одного з них був німець. Мене відвели до нього.

— Цей чоловік відвезе вас в потрібне місце, — сказав мені мій знайомий. — Слухайте його і не бійтеся. Щасливої дороги і бажаю вам щастя.

— Дякую, друже, — відповів я, — Я не маю чим віддячити. Це буде мій борг, потім, можливо, колись зумію розрахуватися.

— Добре, добре, — замахав руками німець. — Потім ми всі розрахуємося, було б тільки все добре влаштовано, щоб всі жили в своєму краєві, в своїй родині і нікого не жахалися, ні від кого не втікали! Чи так?

Авто було навантажене якимись харчами. Накінець, загув мотор. Мене заховали під мішки, все закрили брезентом. Не знаю, чому, на душі стало так легко і спокійно. Легке коливання заспокоїло мене, я заснув спокійним сном малої дитини.

(Докінчення буде).

Д-р Л. Мишуга.

Панамериканськo-українська допомога визвольним змаганням українського народу

(Доклад, виголошений на нарадах Панамериканської Української Конференції в Ню Йорку).

3)

Найслабша сторона: фінансова.

Проте, всі наші пляни в справі поширення акції допомоги визвольним змаганням українського народу не матимуть бажаного успіху, якщо ми водночас не знайдемо способу перемогти одну дуже важну перешкоду, нашу власну, внутрішню. Під тим розумію постійний брак фінансових засобів на того роду акцію. Політична, наукова та інформативна акція в користь України вимагає не тільки людей-знавців, але теж і значних фінансових засобів. Хто трохи визнається на тому, що ми тепер складаємо на політичні й інформаційні цілі, той не може робити собі рожевих надій на будуче. Тому саме наша допомогова акція мусить підпасти основній ревізії, яка відповідала б думкам кращих людей на скитальщині в Европі. Ці люди не бажають, щоб їх називати „переміщеними особами" чи „скитальцями", які „благають" захисту чи милостині, але вважають себе „політичними еміґрантами", які покинули Україну не на те, щоб своє життя спасати, але щоб допомагати врятувати життя Україні, щоб помагати її визволити. Думаю, що з подібного становища треба нам підходити теж і до головного завдання нашої допомоги Україні. Нам теж треба обговорити і вирішити, яке наше найважніше завдання, себто якою допомогою найбільше допоможемо визвольним змаганням України, бо це є найважніше.

Якби ми мали до розпорядимости великі фінансові засоби, ми могли б давати різну допомогу і це було б для нас усіх найбільшою радістю. Та ми їх не мали, не маємо і не будемо мати ні в одній з наших країн, коли це брати на більші розміри. В Злучених Державах різні етнічні групи, як от поляки, діставали в часі війни мільйони долярів з різних краєвих акцій на допоогу Польщі, яка була водночас пропагандою польської справи. Українська група не дістала нічого, бо українську частку брав визнаний Советами „Рошен Ріліф", вживаючи її, між іншим на проти-українську акцію, бо на поборювання перед американським суспільством і вашингтонським урядом допомогової акції Українсько-Американського Допомогового Комітету.

Тепер відносини змінились, проте й надалі буде розумно й доцільно, коли будемо надіятись у нашій акції допомоги визвольним змаганням українського народу тільки на наші власні фінансові засоби, так, як це було досі за всі часи існування українських етнічних груп у всіх країнах американських континентів. При відповідним підйомі духа, зокрема, коли допоможуть йогопідняти на місцях прибуваючі в цю раз більшому числі нові українські сили з нової іміграції, нашу жертвенність можна збільшити. В такому випадку вона вистачилаб на оплачування мінімальних коштів видавання книжок і журналів, вдержування інформативних бюр та на навязування звязків з такими особами чи чинниками, що можуть мати вплив на вироблення публичної опінії в українській справі, чи навіть на її вирішування.

Ці останні речі, хоч такі важні, є чи не найслабшою точкою у нашій акції допомоги визвольним змаганням України в Злучених Державах, а думаю, що так є теж і в інших країнах американських континентів. Ще й тепер нам важко дістати визначних людей, сенаторів, губернаторів, членів міністерських кабінетів, чи теж визначних науковців або журналістів, щоб заявились публично в українській справі в такий спосіб, який відповідає справедливості, волі українського народу та демократичним принципам. Теж важко, щоб якесь велике й поважне видавництво видало навіть за наші власні гроші наукову книжку про цю справжню Україну, свободолюбну і демократичну, хочби вона була написана навіть знавцем і неукраїнцем. Ми, в Злучених Державах, маємо добру практику з такими речами. Думаю, що куди гірше маються ці справи в інших країнах. Мимоходом кажучи, заважує тут теж і те, що видавництво не надіється на великий збут того роду книжок, бо й нам самим ще далеко до цеї свідомости, щоб такі книжки масово закуповувати і поширювати.

Ці речі нам назагал відомі, але наше серце має більше слово ніж наша голова. Тому, хоч нас не стати навіть на покриття коштів доброї інформації про Україну, ми роздроблюємо наші фінансові засоби на багато інших цілей. Ті цілі теж добрі, гуманні й важні. От берім, наприклад, таку тепер актуальну справу, як допомогу геройчним борцям Української Повстанської Армії. Навіть не кажу самій Армії, але хочби тільки тим її воякам, що тепер перейшли до Німеччини. Мені здається, що коли б ми хотіли дати їм нині тільки одноразову допомогу, але таку, якої ті борці потребують і на яку вони собі вповні заслужили, то всі каси наших допомогових комітетів у всіх наших країнах відразу засвітили б цілковитою пустокою. Таким говоренням не хочу, Боже борони, ослабити допомогу таким людям, які найбільше на таку допомогу заслуговують. Я тільки вибираю цей драстичний випадок, щоб ми добре пізнали, яку ми уявляємо собою фінансову і духову силу, коли беремось серіозно до розвязки такої важної проблеми, як допомога визвольним змаганням українського народу.

До війни ми ніколи не ставили в ніякий сумнів допомоги українським визвольним змаганням, інвалідам, політичним вязням і т. п. Усі зібрані гроші висилали на ті цілі, а на ту працю, за яку ми властиво найбільш відповідальні перед історією, не було ніяких фондів. Певно, теж і в таких обставинах ми робили, що могли і як могли, але це не була ця сильна зброя, якою ми звідси повинні б поборювати ворогів української державности і незалежности, ані не було це таке слово, яке переконало б американський світ, що Україна хоче бути самостійною, соборною і демократичною та що вона повинна нею бути. Щойно в часі війни, себто в часі, коли було найтяжче вести акцію в справі самостійности і незалежности України, ми змогли видати в Злучених Державах і Канаді поважніші речі про Україну та український нарід, бо були до розпорядимости ті фонди, які у звичайні часи були б вжиті на висилку до Старого Краю.

(Дальше буде).

Український Вільний Університет

Дня 27 листопада м.р. відбулася в Мюнхені в залі Бюргертеатру інавгурація нового академічного року в Українському Вільному Університеті.

З ділових та річево скромних слів уступаючого ректора, проф. Вадима Щербаківського, довідались слухачі такі дані, що могли сповнити радістю і довірям серця прихильників. Ось деякі із них:

В зимовому семестрі 1945-46 було 4 студентів на факультеті права і суспільно економічних наук, а 70 на філософічному факультеті. В зимовому семестрі 1946/47 було вже 123 студентів на факультеті права і суспільно економічних наук, а 124 на філософічному факультеті, літньому 1947 223 студентів на факультеті права та суспільно економічних наук та 166 на філософічному факультеті, а сьогодні 298 на факультеті права та суспільно-економічних наук, а 173 на філософічному факультеті. Цифра 471 слухачів під сучасну пору являється пророчистим доказом міцної тяги до рідної науки.

Тому загальному числові студентів відповідає доволі поважний гурт навчального персоналу: 29 на факультеті права і суспільно економічних наук, з того 22 професорів і доцентів, — 54 на філософічному факультеті, із чого 40 професорів і доцентів. Одинока на еміґрації наукова книгозбірня із 5,000 томами, інколи дуже вартісних видань, видавництво скриптів, що засобляє студентів науковими посібниками, поважна скількість докторських тез (16), що із поміж них деякі здобули собі похвалу і признання визначних, чужих фахівців — ось поодинокі риски, що складаються на образ наукового життя нашого університету, що його прикметник „вільний" нічого не віднімає, але навпаки додає до змісту поняття „університет". Вагу осягненого підкреслювали скромність витрачення грошевих засобів: Прибутки за звітовий час виносили 300,264 РМ, та були покриті 70% студентськими вплатами, в 23% дотаціями ЦПУЕ, та в 7% добровільними датками громадянства.

В своїй ректорській доповіді проф. І. Мірчук, якого як це зазначив проф. Щербаківський, впертій витревалості та вийнятковим організаційним здібностям університет завдячує львину частину своїх досягнень, побажав змалювати образ цієї кризи культури, серед якої прийдеться знайти та розвязати українській науці, та найти собі шлях в прийдешне.

На тематику кризи культури проф. Мірчук глянув із точки зору протиставности сучасної виродженої в техніку культури — споконвічного і довічного джерела сили і гармонії природи. Порушення гармонії поміж природою та людиною, ще такої міцної в часах старинної Гелади штовхнуло сучасну культуру на шлях перетехнізованої цивілізації, що загрожує знівечити „внутрішність" людини; джерело її индивідуального вдоволення та суспільного добра. Отверті ножиці поміж назверхньою, механізованою цивілізацією, а внутрішньою справжньою культурою, зглядно її недостатком загрожують насильно перетяти нитку людства, якщо не найдемо щляху в прийдешне, шляху до синтези цивілізації і культури, природи і людини. Саме українська людина, що не пройшла ще процесу відвнутрішнення під впливом цивілізації, має багато даностей на це, щоб віднайти цей шлях в майбутне.

Вручення диплому докторського „гоноріс кавза" проф. Щербаківському, що його доконав декан філософічного факультету проф. Кубійович та ректор проф. І. Мірчук інтимністю і теплотою безпосередньо із серця плинучих слів признання для сеньора українського світу учених, — надало святові інавгурації ще більше українського життєвого стилю, — характеру ледви не родинної близькости. Проф. Щербаківський виявив свою вдячність за привітання способом притаманним справжним вченим: дав слухачам прецікаву коротку доповідь про українські обряди весільні, як прояв матриярхальної традиції та тих психічних диспозицій української людини, що в нахилі до патриярхального укладу виявляються.

Гарно відспівана студентом С. Рушаком Аве Марія Ґуно, та мистецько відіграний концерт -Ддур „Аллеґро нон троппо" Брамса (проф. В. Цісик) творили доспособлене обрамуваня до свята переваги суттевого, духового змісту над несприятливістю і випадковістю назверхніх обставин.

О. К.

ПІДГОТОВКА ДО ПЕРЕСЕЛЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ.

(З Европи для „Свободи").

Розвязка нашої еміґрантської долі рішиться вже з весною. По переведенні скрінінґу ІРО-м, акція вже в току й наше переселення до різних країн уже упляноване. У Німеччині, як здається, не залишиться ніхто. Зрештою у цій країні, економічно знищеній, ніхто не хоче залишатися. Тому кожний включається в працю відбудови, розуміючи, що швидше чи пізніше ця країна ворожо наставлена до напливового елементу, викине нас усіх поза борт свого життя.

Кожний хоче забезпечити своє майбутнє й хоче звідти тікати туди, де сподіється краще влаштуватися. При скрінінґу кожний подає заморські країни для виїзду, бо вважає, що там ще наіможливіше життя. Щоби достосуватися до життя майбутних країн, люди переміняють свої дотеперішні заняття, але це не легко приходиться нашій інтелігенції. Багато з них живе ще вірою, що політичні усклaднення приспішать кінець скитальщини й уможливлять поворот на рідні землі. Та без огляду на такі сподівання, скрінінґи й теперішне політичне положення кинули еміграцію в сферу нових міркувань, вирвавши її з апатичних почувань.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З весілля на скитальців.

Дня 24. січня відбулось в укр. прав. церкві вінчання молодого Михайла Липки з Ґабріелею Келбл, яку справадив з Мюнхену. По вінчанню відбулась в церковній галі весільна забава, підчас якої громадяни Т. Паньків і К. Чагарин зібрали на допомогу скитальцям $22, які передано до місцевого комітету іб удуть висланї до централі в Филаделфії. Жертвували: по $2: К. Липка, Ю. Бойко, В. Фукс; а по $1: Д. Ясінчук, Т. Паньків, П. Кучерявка, М. Сталенний, С. Петровська, Е. Кобаська, А. Радимська, М. Бровчук, М. Чагарин. Дрібними $7. Разом $22.

Гість.

КАПЮСКЕЙСИНҐ, ОНТ.

Жертви на допомогу українським скитальцям в Европі.

Група новоприбулих працьовників на лісових роботах в цій місцевости зложила свої жертви на поміч харчами інтернованим воякам У.П.А.

Жертви зложили слідуючі: Н. Н. $20; по $15: С. Антонишин,, Ф. Фанок; по $10: М. Гриньків, П. Орлівський, Г. Барановський, Ф. Корнафель, Н. Лужба, П. Крутиголова, М. Хміль, В. Гримарюк, Ю. Демянів, П. Шмагала, М. Опришко, М. Щубак, Д. Гулей, М. Бандюк, Г. Піх. Разом $200.

А. М.

МАНЕВРИ В АНГЛІЇ. — Ця картина знята в Флемінгтон, Англія, в часі маневрів. Офіцири маринарки, фльоти та армії студіюють наступ, у якому беруть участь згадані сили.

ЩО ПИШУТЬ?

СТУПНЕВЕ ПОНЕВОЛЕННЯ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

Опис одного з визначних українських громадян, тепер у Німеччині, в листі з 23. жовтня 1947 до приятеля в Пенсилвенії.

•

У цьому листі хочу передати Вам дещо з особистих пережиtoken за останні воєнні часи, що рівночасно насвітлює в якій дійсності приходиться нам усім жити. У вересні 1939 р. ми довідалися з радія, що „єдинокровні брати зі сходу" йдуть визволяти своїх єдинокровних братів Західної України. Хоч цього „визволення" належало сподіватися, то ця вістка всіх нас приголомшила. Це тому, що ми трохи більше знали про правдиву большевицьку дійсність як інші і мали можливість від часу до часу стрінутися з нашими людьми, свідками цеї дійсности.

Перед кожним з нас життя поставила справу рубом, що діяти? Загал постановив залишитися на рідній землі і лише одиниці з конечности подалися на захід. Я рівно ж залишився на рідній землі.

Большевицькі частини прийшли до нас при кінці вересня 1939 р. Зробили вони на нас пригноблююче враження своїм нужденним фізичним виглядом. Саме військо поводилося спокійно і коректно, не вдаючися в жадні розмови з місцевим населенням, а на запити про їхнє життя, однозгідно деклямували, що в них рай на землі і що в них всього „хватить". Вичувалося якусь несамовиту дійсність у цьому і якусь вищу волю, яка підпорядкувала собі всіх їхніх людей. При кожній зупинці вискакували з поміж них на вози, авта, чи якісь інші підвищення політруки - агітатори партійні — виголошували промови, захвалюючи в них СССР як країну найщасливішу в сьогоднішному світі, найкультурнішу і т. п., а тов. Сталіна найгеніяльнішим із усіх геніїв світу, сонцем людства.

Нерозбірчива купівля товарів у крамницях.

Та водночас з тим несамовито кидалися до крамниць, де наперегони почали викуповувати все, не розбираючи дуже часто, що купують, який товар. На цьому тлі почали творитися трагікомічні ситуації. Якщо б хтось зібрав ці сцени у друковане слово, то створив би несмертельний твір людського комізму, але й заразом людської трагедії, якої досі не записала історія. Цею своєю поведінкою вони мимохіть відкрили нам дійсні умовини матеріяльного життя там у себе. А ці умовини були там страшні, про що нам пізніше в поодиноких розмовах в чотири очі почали розповідати і про що ми з бігом часу самі безпосередно мали спроможність переконатися.

З початком 1940 р. почали наїздити до нас родини командирів і партійців. Такої нужди я ще не бачив. Святочні строї в них це наші примітивні галицькі бархани і шевйоти, яких наші селяни уживали до робіт. Майже 50% тих родин приїхали в кальошах, в які впихали ноги, позавивані в шмати. От, така то була їх обува. Коли приходили до ресторанів, то відразу замовляли по кілька шклянок пива й порцій їжі, бо все переслідувала їх думка, що їм цього забракне. А це приїзджали в більшості вибрані партійці. І мимохіть насувалося нам питання, в яких страшливих умовинах мусить там жити звичайний колгоспник чи робітник.

Вони відразу зрозуміли ту свою дійсність і почали закуповувати наші одяги й матерії й переодягатися. Одначе й тут творилася трагедія цих людей. Жінки позакуповували нічні сорочки, кімона, балеві сукні і все те вбирали як одяг та виходили в тім на місто, на базар. Всі оці сцени вносили трохи розради й гумору в тодішню нашу дійсність.

Вивозять комуністів і поляків наперед.

Перших 6 місяців не дуже причіплялися до нас. З наших людей поарештовано тільки одиниці, а саме видніших політично-суспільних діячів, без огляду на їхню партійну приналежність. Замітне, що пішов негайний наступ проти комуністичних діячів, а лише невеликий відсоток залишили в спокою або запрягли до роботи. Всіх інших виарештували і зліквідували.

Тоталітарний наступ пішов проти поляків, а саме проти військових, поліцаїв, суддів, адміністраційних урядовців, колоністів, лісників та їхніх родин.

У звязку з цим з початком лютого 1940р. вивезли при 25 ступнях морозу в товарових вагонах згадані категорії людей разом з їх родинами на Сибір. Між ним найшовся і невеликий відсоток українців, які працювали в тих ділах (а небагато їх працювало), а які не спромогли сховатися, або змінити місце осідку.

Правдиве обличчя большевиків.

Але в міжчасі большевики потрафили вже зорганізувати свою адміністрацію й адміністративно опанували терен. Наш повіт поділили на чотири райони (повіти) і щойно тоді большевики показали своє правдиве обличчя спершу в господарській ділянці. Почалося з міст. Знаціоналізовано (перебрано на державу) всі будинки, за вимком малих, мешкальних домів; зліквідовано всі ремісничі варстати (шевців, кравців, ковалів, стрижіїв і т. д.), а натомісць створено того типу артілі, де кожний із згаданих ремісників міг стати на праці як звичайний робітник, працюючи по нормі. Знаціоналізовано все, без вийнятку: торгівлю, всі приватні крамниці й підприємства. В їх місце для торгівлі створено для міст так зв. „міськторги", а для сіл „райспоживспілки", як державні підприємства. Одним словом: всі варстати праці без вийімку усуспільнено і кожний мусів іти в найми до державних підприємств.

Працівники тих підприємств та установ не мають найменшого впливу й голосу на адміністрацію підприємств. Керівників, час праці, висоту платні устійнює партія, а працівники мають виконувати їх директиви без найменшого спротиву, бо найменший вияв якогсь невдовілля кваліфікується як контрреволюцію, а з тим приходить ліквідація незадоволеного й його родини. Я був свідком кілкох таких випадків, як робітники жалілись, що вони, чи їх родина, не мають що їсти, чи вбратися, а наслідки були такі, що вони і їх родини опинилися на Сибірі.

В кожній установі створено так звані „спецвідділи", як тайні агентури НКВД, які почали вести евіденцію кожного працівника та збирати про нього інформації і слідити кожний його крок. По всіх інституціях почалися збірання працівників при співучасти делегованих партійців, де кожний працівник публично мусів переповісти свою автобіографію і т. д. Вже тоді багато з них були скваліфіковані як „вороги народу" та призначені на ліквідацію. В першу чергу відгравало тут ролю соціяльне походження.

Заводження стахановщини.

З тим почався несамовитий натиск на поспіх у праці в виді стахановщини. Засада в большевиків та, що вони ніколи не є задоволені з праці робітника. З другої сторни, для пропаганди і своїх цілей, вихвалюють деяких осіб, підносячи їх до героїв праці.

Щотижня почали уладжувати по 2—3 мітинги, на яких все говорили те саме і в яких кожний працівник мусів брати участь. По кількох місяцях такої дійсности ми почали падати з ніг, перестали думати й щораз більше почали затрачувати свою індивідуальність, а ставати безвільними, механічними єствами большевицької дійсности-машини. Тільки дуже сильні духом одиниці могли видержати той натиск.

Таку дійсність створено в організації праці, але ще страшнішу дійсність створено в ділянці політично - суспільного життя, про що треба написати окремо.

Лихий вплив таборового життя.

Тепер дещо про нашу буденщину. Живемо дальше в таборах без завтрішнього дня. Ви не спромоглись усвідомити собі, як життя по таборах, без праці, ломить і деморалізує людей. Тут, у таборі, не один пізнав і зрозумів вартість праці, але не один і затратив це почуття. На щастя, таких небагато між нами. Під моральним оглядом наша еміграція представляється добре в порівнанні до інших. В останньому часі є трохи гризні на політичному полі, одначе я вірю, що це перемине, бо здоровий розум та інстинкт самозбереження мусить перемогти.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
9 E. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.
ВОЛОДИМИР ГІРНЯК
1 Craik Ave., Kingsway, Torontt 9, Ont., Canada
Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
4651 Braden Ave., Detroit 10, Mich.
ІВАН В. ІВАНЧУК
8930 Manor, Detroit 4, Mich.
СТЕПАН КУРОПАСЬ,
2930 N. Montclaire St., Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА
1535 Benjamin Ave., Windsor, Ont., Canada.
СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.
ІВАН РОМАНИШИН,
15 — 38th St., Irvington, N. J.
ТАРАС ШПІКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.
ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.
ҐЕНОВЕФА ЗЕПКО,
1369 Brown St., Akron, O.
МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., , Mattapan, Mass.
ІВАН КОКОЛЬСЬКИЙ
23 Fairlawn Ave., P. O. Box 467 Woonsocket, R. I.
ДМИТРО ШМАГАЛА,
4037 Roveredge St., Cleveland, Ohio
ОЛЕНА ШТОГРИН
4753 N. Hutchinson St., Phila 41, Pa.
ПЕТРО КУЧМА
95 East 7th St., New York 3, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J.
Telephone: BErgen 4-1016.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ню Йорк, Н. Й. — У дописі „Щедрий Вечір" давньої й нової громади, пропущено згадку про довшу промову д-ра В. Ґалана про діяльність Зї. У. А. Д. Комітету, в якій він опрокидував різні наклепи на Комітет, поширювані спеціяльно в Ню Йорку, зокрема щодо допомог кому і в який спосіб їх приділяється.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. Мир, від. 324, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. лютого, точно в год. 8. ввечір, в Укр. Гали, 800 Н. 23. ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Кампанія за новими членами є продовженна, отже кожний член повнен користата з нагоди. — За уряд: О. Горохівський, предс.; П. Максимович, кас.; Г. Бучко, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів і членищь, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, в гали парохіяльній, 803 Фронт ул., в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час і сповнити свій членський обовязок. Кампанія за приєднування нових членів до У Н. Союзу продовжена до червня, тож обовязком кожного члена є приєднувати нових членів. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, відбудуться в неділю, 15. лютого, в гали де звичайно, з причини що брак оливи до огрівання, тозбори ни будуть в суботу, а якийсь час будуть відбуватися в неділю. Просимо членів зійтись на 2. годину пополудні, бо будуть важні справи до полагодження. Також просимо декотрих членів платити свої вкладки скорше, бо вкладки мають бути вислані до 28. кожногомісяця. — За уряд: Г. Райнгардт, предс.; Р. Федірка, кас.; В. Белей, секр., 94 Gordon St., Staplecon, N.Y.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Укр. Січ, від. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, в 3. годині пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів явитись на час. — А. Яворський, секр.

LORAIN, O. — The monthly meeting of Branch 50 will be held February 15, at 1 P. M., at the Romanian Hall, Grove and 28th St. — M. Oolyk, Fin. Sec'y.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Зруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, в годині 3. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве, Пригадуємо всім членам, щоби старалися приходити на збори і платити свої належитости на час. — За уряд: О. Запоточний, иР. Рубльовський.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться 15. лютого в год. 1. пополудні в домі Укр. Горожан при Френклин ул. На цих зборах обговоримо справи: улаштування підприємств, кампанія за збільшення членів і т. п. Отже уряд відділу просить членів прийти назбори. — Г. Дорожовський, гол.; В. Василюк, кас.; І. Харамбура, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 15. лютого, в годині 1. пополудні, в гали парохіяльній, 235 Карбон ул. Уряд роситьпросить членів явитися на збори, бо є ва ні справи до полагодження. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Тов. ім. О. Басараб, від. 348, повідомляє своїх членищь, що місячнізбори відбудуться в неділю, 15. лютого, в годині 12., зараз по Сл. Божій, в гали церковній при В. Райен Еве. Просимо всіх членищь прийти на збори, бо є важні справи до полагод ення. На річних зборах вибрано той самий уряд: Варвара Дубас, предс.; Марія Черніга, заст.; Йосифина Стахура, кас.; Марія Періг, секр.; Анастазія Циктор і Катерина Левінська, контроля.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 31. грудня 1947 р. померла
ПАРАСКА РАЧОК,
в 60. році життя, членкиня 131 відділу У. Н. Союзу в Москеґон, Міш. Покійна вступила до У. Н. Союзу у 1929 році. Походила з села Рахіна, пов. Долина. Полишила в смутку мужа Михайла та десятеро дорослих дітей.
Похорон відбувся 5-го січня 1948 року з укр. катол. церкви св. Николая. В. Ій П.
Анна Ільків, секр.

Дня 5 лютого 1948 померла
ЕВА КІНАШ,
членкиця 309 відділу У. Н. Союзу в Саґінав, Міш. При смерти мала 66 літ життя. Походила з села Голодівка, повіт Рудки, Галичина.
В смутку зіставила мужа Івана, 3 сини і 3 дочки і 17 внуків. Похорон відбувся в суботу 7. лютого. В. І. П.
А. Варян, секр.

ПОШУКУВАННЯ

МАРІЯ ОЛЕКСОВИЧ,
дочка Катерини, пошукує вуйків
ВАСИЛЯ І СТЕФАНА ФЕДЯЧКО,
з мамниної родини, і також із татової
МИКОЛИ ОЛЕКСОВИЧ.
Мають перебувати в околиці Ню Йорку. Голоситись на адресу:
PETER DWORIANYN,
33Milton Ave.,
AMSTERDAM, N. Y.

ОЛЕКСА МАЛОІД
пошукує тету
СЕРЯФИНУ ЦЮПКА
з села Любеллі, повіт Жовква. Адрес:
PETER DWORIANYN
33 Milton Ave.
AMSTERDAM, N. Y.

Пошукую свого сестрінка
СЛАВКА НОВАК,
котрий мав приїхати до Амирики по цій війні з Американською Армією, і
ОЛЕКСАНДРУ КАЧМАР
з дому ЦАП. Обоє з села Загутинь, повіт Сянік. Хто про них знає, або вони самі, прошу зголоситися до:
TEKLIA ORYNYCZ ROS
112 Nelson St., Syracuse, N. Y.

АЛЕКС РОГУН, 11820 — 52 Стріт, Едмонтон, Алта., Канада, пошукує ВАСИЛЯ БЕНДЗЯ, з села Жерниця-Вижня, повіт Ліско, Галичина, котрий має перебувати десь тут в Америці, Най зголоситься на вищи подану адресу Рогуна.

ТАРЗАН, ч. 1783. Чоловік пропав!

Коли Тарзан збив здороги ватагу, Джена чула, як вони за ним стріляли. Зо страху за його життя, вона впала на землю й повзла вслід за ними.

Незабаром вона побачила зрадників.

Не зважаючи на своє особисте безпеченство, вона кинулася на верхи дерев...

...і зближалася до злочинних людей згори. Та вона заввважала, що Тарзана нема.